LEVON v. Lithuania (№ 27121/23)

Обставини справи

Справа стосувалася ефективності національного провадження, пов'язаного зі смертю батька заявника в лікарні.

Вранці 25 грудня 2020 року батько заявника – пана Levon, який мав анамнез серцевих захворювань, почав почуватися зле. Того ж вечора його доставили до лікарні, де наступного дня він помер. Причиною смерті було вказано невизначене хронічне серцево-судинне захворювання. Пан Levon звернувся до суду з цивільним позовом до лікарні, стверджуючи, що його батькові не було надано належного медичного лікування, але суди відмовили в його задоволенні. Він також намагався домогтися відкриття кримінального провадження проти лікарні за спричинення смерті через необережність та підроблення документів, однак воно було закрите на досудовій стадії.

Заявник скаржився на порушення його прав, передбачених пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції.

Оцінка Суду

ЄСПЛ зазначив, що в національному провадженні заявник скаржився на неналежне надання медичної допомоги та нагляду, які були надані його батькові персоналом екстреної медичної допомоги та лікарні, що призвело до його смерті, тоді як його скарга до Суду стосувалася переважно стверджуваної відмови національних судів розглянути доводи заявника щодо неналежності наданої медичної допомоги та встановити причинно-наслідковий зв'язок між імовірною медичною недбалістю та смертю його батька.

Суд вважав, що скаргу заявника слід розглядати з точки зору процесуальних зобов'язань Держави за статтею 2 Конвенції. Оцінюючи це, Суд має визначити, чи загалом адекватно правова система Держави відреагувала на цю справу, враховуючи її конкретні обставини та основоположну важливість права на життя, а також особливу вагу, яку Суд надає процесуальній вимозі цього положення.

Загальні принципи щодо процесуального зобов'язання Держави за статтею 2 Конвенції в контексті охорони здоров'я були узагальнені у справах Lopes de Sousa Fernandes [ВП], № 56080/13, та Harutyun Karapetyan v. Armenia, № 53081/14.

Заявник стверджував, що його батько не отримав своєчасного та належного медичного лікування або нагляду в лікарні, що призвело до його смерті. Суд визнав, що за обставин цієї справи у заявника були обґрунтовані підстави підозрювати, що смерть його батька могла бути наслідком медичної недбалості. Отже, у цій справі був обов'язок Держави-відповідача забезпечити дотримання процесуальних зобов'язань за статтею 2 Конвенції в провадженні, розпочатому у зв'язку зі смертю

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом

його батька (див. mutatis mutandis, Lopes de Sousa Fernandes, § 222, та Harutyun Karapetyan, § 76).

Суд дійшов висновку, що у цій справі не було ознак того, що смерть батька заявника була спричинена умисно, й обставини, за яких вона настала, не викликали будь-яких підозр. Суд нагадав, що у справах, пов'язаних із твердженнями про «медичну недбалість», стаття 2 Конвенції не завжди вимагає відкриття кримінального провадження.

За обставин цієї справи Суд вважав, що не було потреби застосовувати кримінальний засіб правового захисту для виконання Державою своїх процесуальних зобов'язань за статтею 2 Конвенції. Однак, оскільки заявник використав як цивільно-правовий, так і кримінально-правовий засіб, Суд мав оцінити, чи могли вони разом задовольнити згадане вище процесуальне зобов'язання.

Заявник скаржився, що не зміг повноцінно скористатися своїми процесуальними правами, оскільки його не представляв адвокат, однак Суд не знайшов підтвердження цим доводам.

У контексті оскарження заявником відхилення апеляційним судом його клопотання про проведення експертизи Суд нагадав, що він не може самостійно оцінювати факти, які спонукали національний суд ухвалити те чи інше рішення, або ставити під сумнів допустимість та оцінку доказів у судовому процесі. Інакше він діяв би як суд третьої чи четвертої інстанції, що виходить за межі його повноважень. Єдиний виняток, коли Суд може поставити під сумнів такі висновки, — це випадки, коли вони є явно і відверто свавільними, суперечать правосуддю та здоровому глузду і самі по собі є порушенням Конвенції.

Суд наголосив, що при оцінці виконання Державою процесуальних зобов'язань за статтею 2 Конвенції він має розглядати національну правову систему в цілому.

У межах цього розслідування прокурор призначив експертизу, яку провела Державна служба судово-медичної експертизи (SFMS). Цей орган вивчив медичну картку батька заявника та звіт Служби акредитації, відповідно до якого були певні недоліки в роботі лікарні. Після вивчення наданих документів SFMS дійшла висновку, що між діями чи бездіяльністю лікарні та смертю батька заявника не було причинно-наслідкового зв'язку й з огляду на ймовірну причину його смерті їй не можна було запобігти.

ЄСПЛ підкреслив, що він не уповноважений робити припущення, виходячи з наданої йому медичної інформації, щодо того, чи були правильними висновки медичних експертів, на яких ґрунтувалися рішення національних судів. Національні органи з'ясували причину оспорюваної розбіжності в медичній документації та, на думку Суду, ця невідповідність сама по собі не давала підстав сумніватися в адекватності наданого лікування.

Суд наголосив, що процесуальне зобов'язання Держав за статтею 2 Конвенції є зобов'язанням засобів, а не результату. Отже, сам по собі факт, що провадження

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом

у справах про медичну недбалість завершилося для зацікавленої особи несприятливо, ще не означав, що Держава-відповідач не виконала цього зобов'язання.

Висновок

Відсутність порушення статті 2 Конвенції (право на життя).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 08 липня 2025 року й набуло статусу остаточного 8 жовтня 2025 відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом